

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quibus poenis non residentes afficientur. punct. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

PUNCTVM III.

Quibus pœnis non residentes afficiantur.

- 1 Expenditur Trident. decretum de hac re.
- 2 Conciliantur loca Trident. relata.
- 3 priuatio fructuum spectato iure Trident. habet locum ante sententiam.
- 4 Spectato iure naturali non caret probabilitate obligationem non esse restituendi fructus perceptos in absentia.
- 5 Quibus hi fructus restitui debeant.
- 6 Quæ alia pœna sint episcopis, & parochis non residentibus statuta.
- 7 priuatiuè beneficiis parochus non residens. Proponitur dubitandi ratio.
- 7 Examinatur sententia glossæ, Et quid nobis videatur expendimus.
- 9 An post Trident. hæc priuatio beneficiorum ipso iure locum habeat? Probabilis est non habere.
- 10 Qualiter episcopus procedere debet aduersus parochos non residentes.
- 11 An personaliter citari debeant, an satis sit, si vocentur per edictum.
- 12 Sub pœna excommunicationis non potest parochus prohiberi ne ultra biduum absit.

STat de hac re decretum Trident. sess. 6. c. 1. de reformat. ubi in primis renouat antiquos canones aduersus episcopos, aliosque curam animarum habentes non residentes promulgatos, & insuper aduersus episcopos absque legitima causa per sex menses continuos extra suam diocesim morantes priuationem ipso iure imponit quartæ partis fructuum vnius anni. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseverauerint, alterius quartæ partis similem priuationem repetit, crescente vero contumacia vi, seueriori factorum canonum censura subiciantur. Metropolitanus suffraganeus episcopos absentes, Metropolitanus vero absentem suffraganeus episcopus antiquior residens pœna interdicti ingressus ecclesiæ copioso incurrenda infra tres menses per litteras, seu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur, qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ sedis autoritate animaduertere, & ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, si cut in domino nouerit salubriter expedire. Item sess. 23. cap. 1. de reformat. inquit concilium si quis (quod vniquam nunquam eueniat contra huius decreti dispositionem abfuerit præter alias pœnas contra non residentes sub Paulo III. impostas, & innouatas, ac mortalis peccati reatum quem incurrit, eum pro rata temporis absentia fructus suos non facere, nec iura conscientia, alia etiam declaratione non secuta, eos sibi deimere posse, sed teneri aut ipso cessante per superiorè ecclesiasticum illos fabricæ ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare prohibita quacunque conventionis compositione que pro fructibus male perceptis appellatur. Ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus quibuscunque priuilegiis cuiuscunque collegio, aut fabricæ concessis. Adidque deinde concilium, Eadem omnino quoad culpam, amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & aliis quibuscunque qui beneficium aliquod ecclesiasticum curam animarum habens obtinent, sacrosancta synodus declarat, & decernit. Et paulo inferius subdit. Quod si per edictum citari etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum esse vult ordinariis per censure ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vsque ad priuationem compellere. Neque executionem hanc quolibet priuilegio, licentia, familiaritate exemptione, etiam ratione cuiuscunque beneficii, pactione, statuto, etiam immemoriali, qua potius corruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione etiam in Romana curia, vel vigore Eugeniæ constitutionis suspendi posse.

Præter prædictum decretum Trident. stat. bulla Pij IV. quæ est 115. & incipit, In suprema, publicata die 4. Decembris 1564. qua cauetur bona patriarcharum, & episcoporum, cuiuscunque quantitas, motuotum extra suas ecclesias contra concilium Tridentinum spolia ad cameram apostolicam pertinere. Ad cuius executionem, idem Pius IV. in alia bulla, quæ incipit, Cum tam par sacrosanctum, auditorem suæ cameræ iudicem designauit.

Ex prædictis verbis concilii de pœna episcoporum non residentium disponentibus, oritur prima difficultas qua ratione coherere possit decretum sess. 6. cap. 1. cum decreto sess. 23. c. 1. de reformat. Nam in sess. 6. cap. 1. ableni episcopo ultra sex menses continuos subtrahitur quarta pars fructuum vnius anni & si in culpa perseverat, repetitur eadem pœna. Contumacia verò crescente potest pontifex procedere vsque ad episcopatus priuationem. At sess. 23. cap. 1. ipso iure subtrahuntur omnes fructus temporis absentie pro rata corre-

spondentes: cessat ergo subtractio quartæ partis, sed facile hæc difficultas dissoluitur. Nam textus relatus in c. 1. sess. 6. loquitur de fructibus tempore residentie acquisitis: in ergo fructibus quoad quartam partem ableni episcopi priuati debet, fructibus vero temporis absentie correspondentibus interesse, & in totum. Et idem est dicendum de curatis, aliisque beneficiis curam animarum habentibus vt satis innuit declaratio sanctæ congregationis relata à Garcia 3. part. cap. 2. n. 3. statuens eadem interualla quoad subtractionem fructuum seruanda esse in curatis inferioribus, ac in episcopis, quando proceditur quoad subtractionem fructuum rite acquisitorum, secus vero quando proceditur quoad ad subtractionem fructuum, quos pro rata temporis absentie suos non fecerunt.

Secundo dubitabis? habeatne locum hæc priuatio fructuum temporis absentie correspondentium absque vlla iactentia saltem declaratoria criminis? Et quidem, spectato iure positio Trident. nemini dubium esse potest hanc priuationem nulla sententia declaratoria indigere, vt satis indicatur illis verbis, Fructus suos non facere, nec iura conscientia aliam etiam declaratione non secuta, illos sibi deimere posse & ita, vt indubitatum tradunt Valquez opus. de benef. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 4. sub num. 152. Garcia 3. part. de benef. cap. 2. n. 26. Azor. 2. part. instit. lib. 7. cap. 6. quæst. 6. Lessius lib. 2. cap. 14. dub. 29. num. 157. Augustinus Barbosa alleg. 53. num. 101. Adcoque ipsi fructibus absens episcopus, vel curatus priuatur, vt nec locum habeat vlla compositio per bullam cruciatæ, aut cuiuslibet alterius priuilegij, Valq. Barbosa, Garcia Lessius supra.

Quapropter controuersia solum esse poterat; an in seculo Trident. spectato, inquam, iure naturali teneatur beneficiarius curam animarum habens fructus restituere in conscientia ante vllam sententiam, si non recedat? Affirmat Couar. lib. 3. cap. 1. §. 13. n. 9. Valq. d. dub. 4. sub. n. 153. vbi alios refert. Montan. quia datum ob causam, illa cessante cessat, ac fructus beneficii propter officium datur, & in illius stipendium est, de re script. in 6. Ergo officium non exequens fructus lucrari non debet. Neque valet, si dicas te per aliam exequi officium, per executionem alterius te laborantem non constituit. Ergo non te constituit capax fructus percipiendi: cum illos percipere debeas non ob alium laborem, sed proprium: quia iure stipendium non alteri, sed tibi designatum. Subdit vero Valq. & bene idem esse dicendum: si residens in beneficio pete ipsum non deseruias; quia fructus ob residentiam vtiliter, & fructuosam conceduntur. Tamen si iure positio residens in beneficio, & officium non exequens fructibus ipso iure non priuatur. Nihilominus non videtur probabilitate carere (sedulo iure positio) nullam tibi esse obligationem restituendi fructus in absentia perceptos, sic docet Panorm. in cap. 1. de celebr. missar. Siluest. verbo clericus. 4. q. 23. Rocella eod. n. 23. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 6. q. 6. Fauerque Trident. sess. 6. cap. 1. de reformat. statuens his absentibus quartam partem subtrahendam esse. Si igitur iure ipso naturali omnes fructus tempore absentie correspondentes debent restituere, omnes subtrahendi essent, & non quarta pars tantum. Quod si dicas loqui concilium de subtractione fructuum rite perceptorum, id non constat, neque iure probari potest. Ratio vero ea est; quia fructus beneficii concedi videntur non solum ob officium prælatum sed etiam ad sustentationem clericum in partem domini assumpti, ne contra eius statum mendicare cogatur; alia si ob officium tanquam ob causam adæquatam fructus concederentur, cessante officio etiam absque vlla culpa fructus cessare deberent: dantur ergo fructus non solum ob officium, sed etiam in sustentationem illius, qui Dei minister est constitutus. Ergo quamuis cesset officium, non cessat causa legitima hos fructus percipiendi. Adde fructus, spectato iure naturali, conceduntur sub obligatione exercendi officium, non tamen sub conditione, vt officium exerceatur. Ergo quamuis officium non exerceatur acquiruntur beneficiario. Deinde ipsemet Valquez concedit: si officium diuino recitas, partem fructuum illi officio correspondentem te retinere posse, & solum esse obligatum restituere eam partem, quæ residentie vili correspondet, cum de facto non resides, vel residens, non laboras. Ergo etiam debet concedere eam partem fructuum te retinere posse, quæ correspondet aliis officiis, que in absentia tui beneficii exerceat partes, quæ cum plura sint vix relinquuntur pars aliqua, quæ ob omnium officium in loco beneficii restitui debet.

Tertio dubitabis, quibus debeas restituere hos fructus ob non residentiam? Respondeo, si episcopus es, ecclesiis vniuersis diocesis, vel pauperibus dare teneris, si parochus, ecclesiæ beneficii, vel pauperibus illius loci sic cauetur in Trident. sess. 23. c. 1. & addendi est ex sacra congregatione si pauperes intra limites parochiæ non adsint, neque ecclesiæ parochialis indigent adhuc ecclesiæ applicandi sunt illi fructus, quia potest in dies indigere, sic Garcia 3. part. de benef. c. 2. num. 31. Barbosa alleg. 53. num. 203.

Quarto dubitabis, quæ alia pœna episcopis, & parochis non residentibus iure antiquo statuta sunt oportet eorum esse agnoscere, si quidem Trident. in supra decret. sess. 6. c. 1. & sess. 23. de reformat. eas renouat, De episcopis nullæ videntur esse ipsa iure

jure statuta. Nam textus loquens de Episcopis 7. q. 1. de positionis, reclusionis que in monasterium pœnam imponant; ferendum tamen non latam. c. pervenit. 7. q. 1. & aliis. Et idem constat ex 100. tit. de clericis non residentibus.

7 De aliis vero beneficiis inferioribus curam animarum habentibus est difficultas, an ipso iure ob non residentiam privati sint beneficii? Difficultatem fecit text. in cap. extirpanda. §. qui vero. de prœbendis. vbi Innoc. III. in hæc verba scribit. Qui vero parochialem habet Ecclesiam, non per vicarium, sed per se ipsam illi deserviat in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati, vel præbendæ parochialis Ecclesia sit annexa, in quo casu concedimus, ut qui talem habet præbendam, vel dignitatem, cum oporteat eum in maiori Ecclesia deservire, in ipsa parochiali Ecclesia idoneum, & perpetuum habeat vicarium canonicè institutum, qui, ut prædictum est, congruentem habeat de ipsius Ecclesie proventibus portionem, aliquam illa se sciat auctoritate huius decreti priuationem liberè aij conferenda, qui velit, & possit quod dictum est adimplere. Ex quo textu videtur colligi, parochum abentem priuationem esse ipso iure beneficio, cum liberè alius confectri possit. At in cap. ex tua. cap. clericos. cap. inter quatuor. & aliis. de clericis, non resid. solum per sententiam post monitionem, & citationem priuandum venit.

8 Gloſſa ergo in suprad. e. verbo priuatum, varias huic textui explicationes adhibet. Primo dicit subiacellendum esse post monitionem sic absentem ipso iure priuationem esse, & non antea: hic textus corrigat plures textus relatos in tit. de clericis non residentibus. Sed hoc inconueniens non cutatur ex hac explicatione; si quidem ex text. in cap. tuos. cap. clericos. cap. inter quatuor. de clericis non resid. non priuatur absens beneficio ipso iure post admonitionem, sed venit priuandus. Ergo ob huiusmodi defectum non debet parochiali priuari: si quidem assignatio ad suspensionem deuoluitur. Quapropter credo probabilius priuationem non extendi ad habentem dignitatem, vel præbendam, cui est parochialis annexa, sed solum ad eum, qui per se ipsum beneficio parochiali feruie debet; illa enim verba, nisi forte, &c. per parenthesis dicta sunt, & priuatio ad primum casum solum refertur: sic gloss. ibi. Garc. 3. p. de benef. 2. n. 133. relata ergo ad primum casum ipso iure imponitur: neque inde fit huiusmodi textum corrigere textus relatos in tit. de clericis non resid. sed illis in suo robore relatis quoad beneficia feruicia, addidi hic textus priuationem ipso iure pro parochialibus. An vero hanc priuationem præcedere debeat monitio? Affirmat Innoc. & negat Abbas ibi: sed distinctio, quam tradit Azot. 2. p. lib. 7. c. 6. q. 4. mihi probatur, nempe non esse opus monitione, si deictum absentie est notorium. Item si manifestum sit, parochum pro derelicto beneficium habere, secus vero si hæc non constant.

9 Grauior tamen dubitatio est; an hæc pœna priuationis ipso iure locum habeat post Trid. decretum? Videtur habere, eo quod Trid. sess. 6. cap. 1. non tollit pœnas non residentibus impositas, sed potius illas renouat, ut constat ex illis verbis: Statuta sancta synodus antiquis canonibus, qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abiierunt, aduersus non residentes promulgatos, innouare, quemadmodum virtute presentis decreti innouat.

Ceterum existimo temperatam esse hanc pœnam aliqua ex parte, quatenus in suprad. c. 1. sess. 23. liberum Episcopo relinquunt post citationem factam abentes contumaces per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliisque iuris remedia etiam vsque ad priuationem compellere. Ergo manifestum est facta citatione non esse ipso iure priuatos; cum liberum sit Episcopo post citationem vsque ad priuationem eos compellere: si enim ipso iure priuati essent, deberet Episcopus ad declarationem procedere, neque liberum illi esset aliis remedijs uti, sic Flamin. lib. 1. de resignat. cap. 20. n. 61. & decimum refert Garcia 3. p. de benef. c. 2. n. 139. Aug. Barbosa allegat. 53. num. 105.

10 Quinto dubitabis qualiter procedere debeat Episcopus aduersus parochos non residentes? Plures censent post citationem, seu monitionem censuris Ecclesiasticis compellendos esse, deinde sequestratione, subtractioneque fructuum, ac tandem beneficij priuatione, neque posse hunc ordinem inuerrere, cum sic appositus à concilio: concilium namque non liberum reliquit Episcopo hunc ordinem inuerrendi, sed solum illi liberum reliquit, ut seruato hoc ordine per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem fructuum, aliisque iuris remedia vsque ad priuationem procederet: sic à Rota refert decimum Praxis Episcopalis 2. p. c. 4. n. 96. in fine, & tenet Aug. Barbosa 3. p. de benef. Episc. alleg. 53. n. 105. Vgolin. de officio Episc. c. 15. §. 4. n. 4.

Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

At probabilius credo, non esse obligatum Episcopum omnia illa remedia illo ordine tentare, sed posse uti quo maluerit, vel censuris, vel subtractione fructuum, vel beneficij priuatione; quia in suprad. textu concilij non cauetur illum ordinem esse seruandum. Non est ergo hæc obligatio Episcopo imponenda; & ita tenet, refertque decimum Garcia 3. p. de benef. cap. 2. n. 139. Aug. Barbosa in declar. ad suprad. cap. 1. n. 16. ibi arbitrio Episcopi relictum est qua via, & quo remedio ex his uti voluerit contra non residentes.

Sed est omnino notandum, post factam monitionem sub censura, vel sub pœna subtractionis fructuum, beneficijque priuatione sex menses transire debere, ut possit executioni mandari, ita ut post quemlibet terminum pœna sex menses transcant; alijs nulla erit executio, colligitur ex c. ex tua, de clericis non residentibus, & ibi Abbas, & pluribus decisionibus Rotæ comprobatur Garc. d. c. 2. à num. 154. & 156. Barbosa 3. p. de benef. Episc. alleg. 53. n. 105.

11 Sed inquires: an personaliter citari absens debeat, an sufficiat vocari per edictum? Respondeo, si fraudulenter se absentat, ita ut inueniri non possit, sufficiens erit per edictum tripliciter promulgatum cum vocare dato post cuiuslibet edicti publicationem termino competente ad comparandum, spectata qualitate personæ, & loci distantia: iuxta textum in cap. ex tua, de clericis non residentibus. Si autem inueniri facile possit, sufficiens erit cum semel personaliter citare, seu monere, iuxta text. in cap. inter clericos. cap. inter quatuor. ed. tit. sic Azot. 2. p. infl. moral. lib. 7. cap. 6. §. 5. imo aliquibus placet iuris scilicet, vbi commoretur, etiam si extra regnum, & in partibus Indiarum, citandum personaliter esse: iuxta supradictos textus. Sic Zueallos contra com. quæst. 809. num. 17. Garcia 3. part. cap. 2. n. 155. referturque à Rota sic fuisse iudicatum. Existimat tamen Garcia in citatione personali non esse opus expectare semestre post terminum citationis ad executionem pœnæ, sed statim exequi posse, sed nullum adducit fundamentum: illud autem videtur esse posse: quia semestre solum est datum, cum per edictum vocatur qui se fraudulenter absentat, cap. ex tua, de clericis non resid. ac cum personaliter citatur, c. clericos, c. inter quatuor, semestre non datur, sed solum dicitur beneficiorum absentes, si moniti, vel expectati non redierint, & iuste impediti non sint, suis Ecclesijs priuari debere: contenti Gloſſa c. quoniam. ut licet non constet in verbo canonibus.

Nihilominus Barbosa alleg. 53. n. 105. censet post quamlibet monitionem terminum expectandum esse semestris, quod videtur indicare illa verba, vel expectati, & placet mihi hæc sententia, quia benignior.

Neque est necessarium citationem esse solemnem, & iudicialiam, sufficit si sit simplex, & extrajudicialis; quia ad huiusmodi citationem, seu monitionem, spoliatio de facto subsequi potest, ut constat ex cap. ex parte, cap. ex tua, cap. qualiter, de clericis non residentibus, & tradit Abbas dicto cap. ex parte. n. 4. Felin. cap. 2. sub num. 3. de restr. Gregor. Lopez leg. 16. tit. 16. part. 1. verbo tollere; & alijs relatis Garcia 3. p. de benef. cap. 2. num. 130.

12 Deinde aduerte, nequaquam posse Episcopum sub pœna excommunicationis late sententiæ prohibere parochum; ne ultra bidduum à sua Ecclesia abſit illo inconsulto: ad summum enim sub aliqua pœna leui pecuniaria id prohibere poterit; compulſio enim per censuras, subtractionemque fructuum non conceditur Episcopo nisi aduersus abentes contumaces: & ita tenet, & decimum refert Aug. Barbosa in declar. concil. n. 15. ibi Episcopus potest prohibere parochum sub pœna pecuniaria arbitraria, qua tamen dimidiam decimam non excedat, ne ultra bidduum à sua Ecclesia possint abſeſse, non tamen id prohibere potest sub pœna excommunicationis lata sententiæ.

Tandem aduerte, executionem pœnarum contra Episcopos, & parochos non residentes suspendi non posse vilo priuilegio, exemptione, aut statuto, aut appellatione interposita, quæ solum effectum deuoluntium habet, non suspensiuum, sic concil. sess. 23. c. 1. vbi quod si per edictum, & alijs relatis notauit Garc. 3. part. de benef. c. 2. à n. 161.

Hucusque diximus de pœnis impos. & imponend. Episc. & parochis non residenti. Nam de pœnis impostis canonicis, & dignitatibus Ecclesiarum cathedralium, aliorumque beneficiorum residentiam expostulantibus, diximus tract. 7. dist. 3. p. 6.

PUNCTUM IV.

Quæ sint legitima causæ excusantes Episcopos, & parochos à residentia.

- 1 Trimestris absentia Episcoporum conscientia concilium remittit.
- 2 Ultra tres menses quid statuit concilium.
- 3 Quid pro curatis.
- 4 Expenduntur causæ legitima absentia.
- 5 Cardinales Episcopi ob assentiam in Romana curia excusari à residentia in suis Episcoparibus aliqui affirmant.